

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств Тернопільської області щодо їх ділових очікувань*

II квартал 2024 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Тернопільської області в II кварталі 2024 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Тернопільської області у II кварталі 2024 року свідчать, що, незважаючи на брак кваліфікованих працівників та обігових коштів, подорожчання енергоносіїв, сировини та матеріалів, респонденти очікують зростання обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та позитивно оцінюють фінансово-економічний стан своїх підприємств у наступні 12 місяців. Очікується повільніше зростання цін. Девальваційні очікування посилилися.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зростання виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 18.2% (у попередньому кварталі – «мінус» 9.1%) (графік 1). У цілому по Україні очікується помірне зменшення обсягів виробництва – «мінус» 0.3%;
- **зростання цін на товари та послуги нижчими темпами:** 72.7% респондентів очікують, що зростання цін не перевищить 10.0% (у попередньому кварталі – 54.5%), у цілому по Україні – 62.8%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають витрати на виробництво (відмітили всі респонденти, вплив чинника посилюється), курс гривні до іноземних валют та воєнні дії (графік 2);
- **девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 72.7% респондентів (у попередньому кварталі – 63.6%), у цілому по Україні – 84.9%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 30.0% (одні з найвищих очікувань серед регіонів) (у попередньому кварталі – «мінус» 10.0%). У цілому по Україні очікується помірне погіршення фінансово-економічного стану – «мінус» 0.2% (таблиця);
- **пришвидшення зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції, у тому числі на зовнішньому ринку:** баланси відповідей – 44.4% та 60.0% відповідно (у попередньому кварталі – 0.0% та 25.0% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 8.7% та 11.0% відповідно;
- **збільшення інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар: баланси відповідей – по 11.1% (у попередньому кварталі – «мінус» 10.0% та «мінус» 9.1% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 5.5% та 5.4% відповідно;
- **зменшення кількості працівників на своїх підприємствах:** баланс відповідей – «мінус» 10.0% (у попередньому кварталі – 9.1%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 10.7%;
- **пришвидшення зростання цін на товари / послуги, що купують та продають підприємства:** баланси відповідей – 70.0% і 55.6% відповідно (у попередньому кварталі – 54.5% і 33.3% відповідно) (графік 6). На подорожчання товарів / послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину та матеріали (вплив чинника значно посилюється), курс гривні до іноземних валют та вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **повільніше зростання витрат на одиницю продукції:** баланс відповідей – 44.4% (у попередньому кварталі – 55.6%). Водночас респонденти очікують зростання витрат на оплату праці одного найманого працівника: баланс відповідей – 66.7% (у I кварталі 2024 року – 63.6%) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають воєнні дії та їх наслідки, брак кваліфікованих працівників і обігових коштів (вплив останніх двох чинників значно посилюється), а також занадто високі ціни на сировину, матеріали та енергоносії (графік 5).

Очікування підприємств щодо зростання потреб у позикових коштах найближчим часом посилилися (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити (їх частка збільшилася до 66.7%), надають перевагу запозиченням виключно в національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом стали жорсткішими (графік 9). Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають занадто високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування та значні коливання курсу гривні до іноземних валют (графік 10).

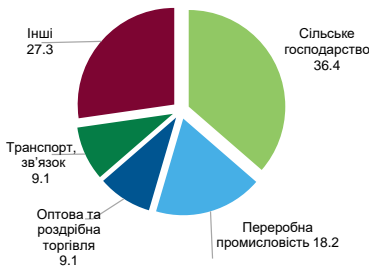
Усі респонденти області зазначили, що **не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках** (у цілому по Україні – 96.0%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

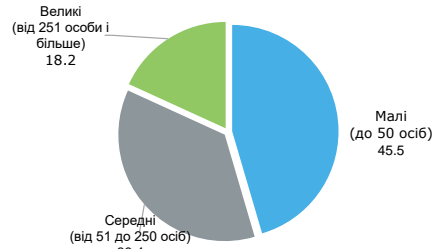
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств добрий:** баланс відповідей – 20.0% (у попередньому кварталі – 18.2%). У цілому по Україні поточний фінансово-економічний стан підприємств поганий – «мінус» 4.3%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва зменшився і є нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 14.3% (у попередньому кварталі – 0.0%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих ресурсів:** баланс відповідей – 42.9% (у I кварталі 2024 року – 10.0%).

Паспорт вибірки^{1,2}

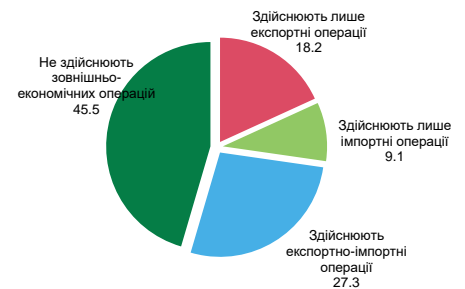
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

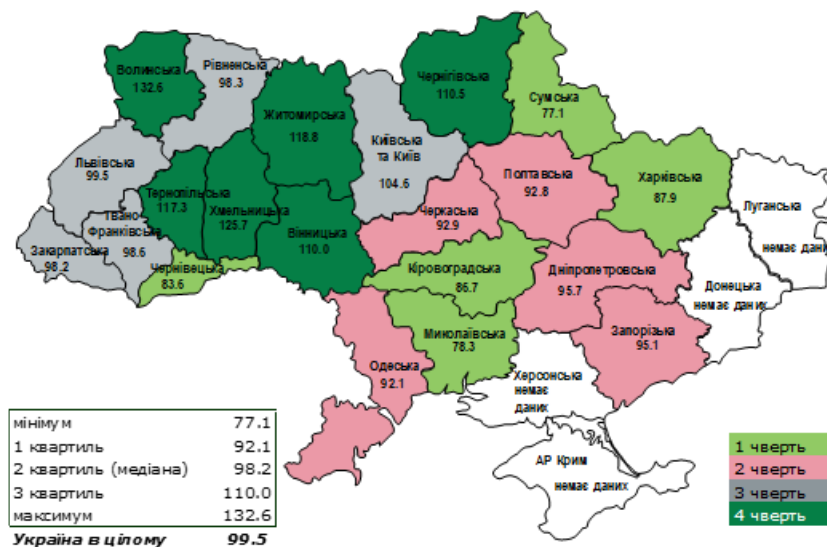

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 30 квітня – 20 травня 2024 року;
- опитано всього 11 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

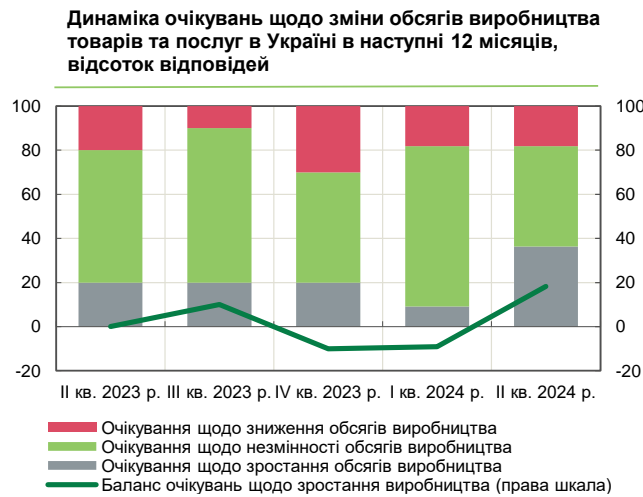
^{*}кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
^{**}медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Тернопільської області щодо ділової активності (за складовими)

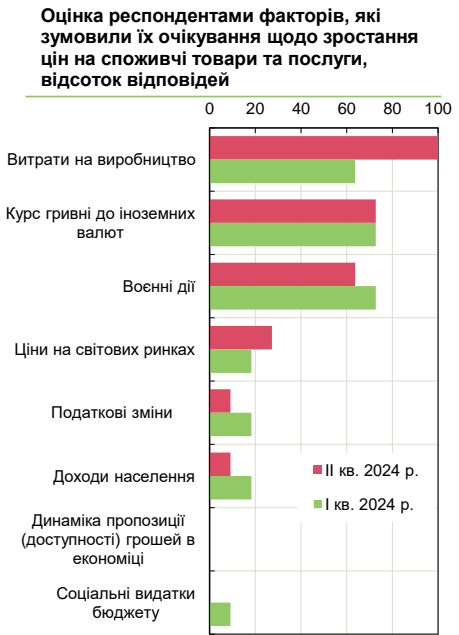
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.	I кв. 2024 р.	II кв. 2024 р.
фінансово-економічного стану	0.0	11.1	10.0	-10.0	30.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	0.0	11.1	20.0	0.0	44.4
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	11.1	11.1	-30.0	-10.0	11.1
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	0.0	40.0	-9.1	-9.1	11.1
кількості працівників	12.5	10.0	18.2	9.1	-10.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

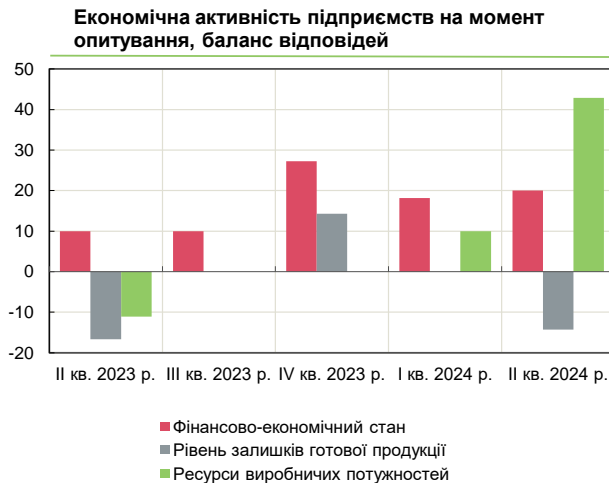
Графік 1

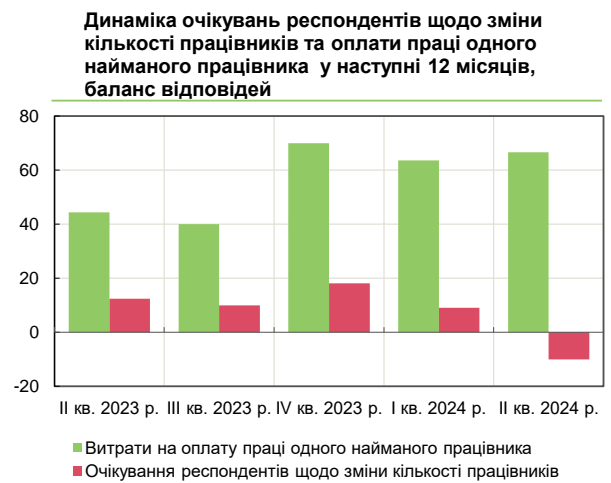
Графік 2

Графік 3

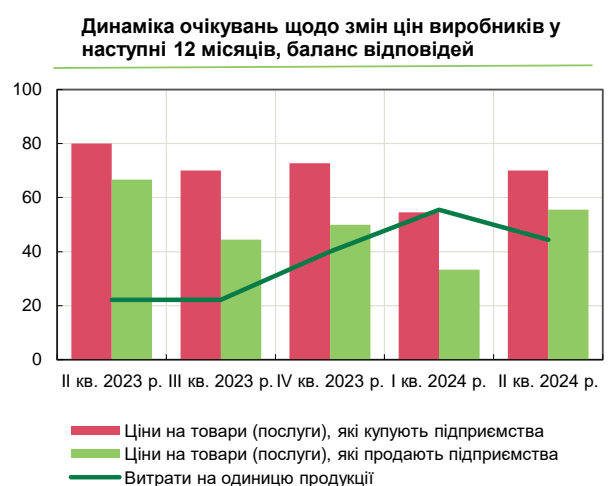
Графік 4

Графік 5

Графік 6

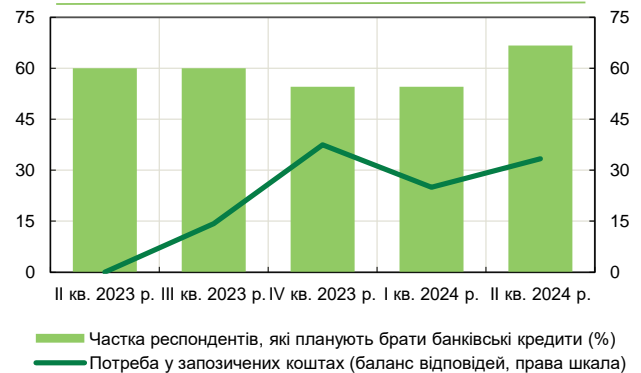
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

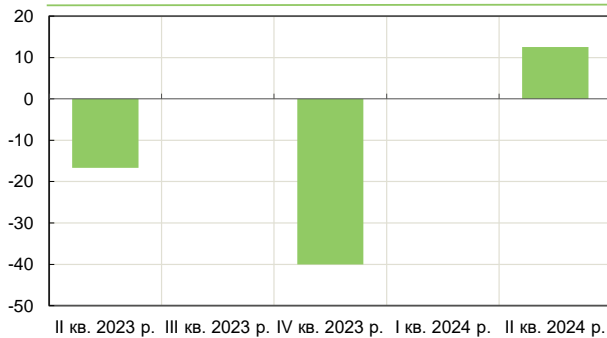
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

